

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady określającej wymogi dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi

COM(2011) 385 wersja ostateczna – 2011/0170 (NLE)

(2012/C 24/27)

Sprawozdawca: **Josef ZBOŘIL**

Dnia 27 czerwca 2011 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 31 i 32 traktatu Euratom, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego dyrektywy Rady określającej wymogi dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi

COM(2011) 385 wersja ostateczna – 2011/0170 (NLE).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 6 października 2011 r.

Na 475. sesji plenarnej w dniach 26–27 października 2011 r. (posiedzenie z 27 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 105 do 2 – 2 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Wnioski

1.1.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje wniosek, w którym określone są podstawowe normy bezpieczeństwa dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do zagrożeń wywołanych przez obecność substancji promieniotwórczych w wodzie pitnej.

1.1.2 Komitet wyraża poparcie dla sporządzenia tego wniosku na podstawie prawnej rozdziału 3 traktatu Euratom, aby zapewnić spójność z wymogami w zakresie monitoringu środowiskowego zawartymi w tym traktacie i z podstawowymi normami bezpieczeństwa w zakresie ochrony przed promieniowaniem.

1.1.3 We wniosku ustala się normy jakości i wymogi dotyczące monitoringu w normalnych warunkach. Sytuacje zagrożenia radiologicznego i spowodowane przez nie skażenie wody pitnej wynikające z działalności człowieka objęte są specjalnym rozporządzeniem dotyczącym przypadków pogotowia radiologicznego⁽¹⁾.

1.1.4 Komitet rozumie, że zalecenie Komisji 2001/928/Euratom z dnia 20 grudnia 2001 r.⁽²⁾ w sprawie ochrony ogółu społeczeństwa przed narażeniem na radon w wodzie pitnej dotyczy jakości radiologicznej zasobów wody pitnej w odniesieniu do radonu i długożyciowych produktów rozpadu radonu.

1.2 Zalecenia

1.2.1 Komitet zgadza się, że radon i produkty jego rozpadu powinny wchodzić w zakres proponowanej dyrektywy, mimo istniejącego zalecenia nr 2001/928/Euratom.

1.2.2 Komitet zaleca jednak, aby długożyciowe radionuklidy polonu (Po-210) i ołowiu (Pb-210) zostały objęte definicją dawki orientacyjnej ogółem (TID).

1.2.3 Komitet zauważa, że w proponowanej dyrektywie w załączniku III, p. 3 „Charakterystyka wykonania i metody analizy” uwzględnia się toksyczność chemiczną uranu. Zaleca również włączenie do dyrektywy Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zapisu o kontrolach toksykologicznych wód gruntowych, które mają stanowić zbiorniki wody pitnej, mieszczących się na obszarach bardziej narażonych na występowanie substancji zawierających uran.

1.2.4 Komitet zauważa, że wartości parametryczne trytu, opisane w załączniku I proponowanej dyrektywy, są sto razy niższe niż te zawarte w wytycznych w sprawie jakości wody pitnej, wydanych przez Światową Organizację Zdrowia (Genewa, 3. edycja, 2008 r.). O wiele za niska wartość parametryczna dla trytu w chwili obecnej nie prowadzi do nieuzasadnionych ograniczeń i może być przydatna jako wskaźnik innych problemów, jednak należy ją ponownie rozważyć w kontekście przyszłych technologii.

1.2.5 Komitet docenia gruntowną pracę nad wnioskiem przeprowadzoną przez wszystkie zaangażowane organy i zaleca jak najszybsze jego przyjęcie.

2. Kontekst

2.1 Woda stanowi jeden z najbardziej uregulowanych obszarów wspólnotowego prawodawstwa w zakresie środowiska. Tylko bardzo niewielki odsetek systemów wody pitnej zlokalizowany jest na obszarach, na których znajdują się potencjalne źródła skażenia promieniotwórczego wynikającego z działalności człowieka – obiekty, które wykorzystują, produkują lub unieszkodliwiają substancje promieniotwórcze.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (EURATOM) nr 3954/87.

⁽²⁾ Zalecenie Komisji z dnia 20 grudnia 2001 r. w sprawie ochrony ogółu społeczeństwa przed narażeniem na radon w wodzie pitnej.

2.2 Aby zapewnić bezpieczeństwo wody pitnej, systemy wodne narażone na tego typu skażenie muszą być poddawane szeroko zakrojonemu monitoringowi. Jednak w wielu regionach Europy możliwe jest wystąpienie naturalnych substancji promieniotwórczych w stopniu budzącym zaniepokojenie.

2.3 Już ponad pięć lat temu zakończono prace nad wymogami technicznymi dotyczącymi ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie pitnej. Umożliwił to proces konsultacji z udziałem grupy ekspertów przewidzianej w art. 31 traktatu Euratom, komitetu ustanowionego na mocy dyrektywy w sprawie wody pitnej oraz komitetu przedstawicieli państw członkowskich ustanowionego na mocy art. 35 i 36 traktatu Euratom. Do tej pory nie wdrożono wymogów dotyczących monitorowania trytu i dawki orientacyjnej ogółem na mocy dyrektywy Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w oczekiwaniu na przyjęcie zmian do załącznika II (monitorowanie) i III (specyfikacje do analizy parametrów).

2.4 Uzasadnione jest włączenie wymogów dotyczących monitorowania poziomu radioaktywności do konkretnego aktu prawnego na mocy traktatu Euratom, aby zachować jednolitość, spójność i kompletność prawodawstwa w zakresie ochrony przed promieniowaniem na szczeblu Wspólnoty.

2.5 Dlatego Komisja przedstawiła wniosek określający wymogi w zakresie ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi w oparciu o art. 31 traktatu Euratom.

2.6 Po przyjęciu przepisy dyrektywy na mocy traktatu Euratom zastąpią przepisy dyrektywy 98/83/WE w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie pitnej.

2.7 Zasadnicze postanowienia proponowanej dyrektywy przedstawiają się następująco:

2.7.1 Podstawa prawna: przepisy tej dyrektywy są powiązane z podstawowymi normami ochrony zdrowia ludności. W związku z tym podstawą prawną jest traktat Euratom, w szczególności jego art. 31 i 32.

2.7.2 Zasada pomocniczości: jako że uprawnienia ustawodawcze Wspólnoty na mocy tytułu II, rozdział III traktatu Euratom mają charakter wyłączny, nie podlegają one zasadzie pomocniczości.

2.7.3 Zasada proporcjonalności: wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności, gdyż określono w nim minimalne zharmonizowane normy dotyczące monitorowania trytu i dawki orientacyjnej ogółem oraz dostosowano wymogi dyrektywy 98/83/WE dotyczące promieniotwórczości do ostatnio dokonanej postępu naukowego i technicznego.

2.7.4 Wybór instrumentów:

- podczas gdy Wspólnota jest odpowiedzialna za ustalenie jednolitych przepisów dotyczących ochrony przed promieniowaniem, zadaniem państw członkowskich jest transpozycja tych przepisów do prawodawstwa krajowego oraz ich wdrożenie;
- dyrektywa jest zatem najlepszym instrumentem dla opracowania wspólnego podejścia do określenia zharmonizowanych wymogów dotyczących parametrów promieniotwórczości i do monitorowania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

3. Uwagi

3.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje ten spójny i wyraźnie ukierunkowany wniosek, w którym jasno i wyraźnie określone są podstawowe normy bezpieczeństwa dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do zagrożeń wynikających z promieniowania jonizującego substancji radioaktywnych obecnych w wodzie pitnej. Zapewnia on odpowiednią jakość radiologiczną wody dostarczanej w systemach wodociągów.

3.2 Komitet wyraża poparcie dla sporządzenia tego wniosku na podstawie prawnej rozdziału 3 traktatu Euratom, aby zachować spójność z wymogami w zakresie monitoringu środowiskowego zawartymi w tym traktacie i z podstawowymi normami bezpieczeństwa w zakresie ochrony przed promieniowaniem.

3.3 Wniosek jest wynikiem szeroko zakrojonych konsultacji z udziałem ekspertów w dziedzinie ochrony przed promieniowaniem. Ustala się w nim normy jakości i wymogi dotyczące monitoringu w normalnych warunkach. Sytuacje zagrożenia radiologicznego i spowodowane przez nie skażenie wody pitnej („płynnych środków spożywczych”) wynikające z działalności człowieka objęte są specjalnymi rozporządzeniami i procedurami dotyczącymi przypadków pogotowia radiologicznego⁽³⁾.

3.4 Komitet rozumie, że zalecenie Komisji 2001/928/Euratom z dnia 20 grudnia 2001 r. w sprawie ochrony ogółu społeczeństwa przed narażeniem na radon w wodzie pitnej dotyczy jakości radiologicznej zasobów wody pitnej w odniesieniu do radonu i długożyciowych produktów rozpadu radonu.

3.5 Komitet zauważa, że zagrożenie związane z kontaktem z gazem radonem jako takim w wodzie dostępnej w gospodarstwach domowych wynika przede wszystkim z wdychania gazu ulatniającego się w powietrzu w zamkniętym pomieszczeniu, a w znacznie mniejszym stopniu z picia wody.

3.6 Z drugiej strony Komitet uważa, że długożyciowe radionuklidy polonu (Po-210) i ołowiu (Pb-210) powinny zostać objęte definicją dawki orientacyjnej ogółem (TID).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (EURATOM) nr 3954/87.

3.7 Komitet zauważa, że w proponowanej dyrektywie w załączniku III, p. 3 „Charakterystyka wykonania i metody analizy” uwzględnia się toksyczność chemiczną uranu. Na obszarach bardziej narażonych na występowanie substancji zawierających uran w warstwach geologicznych należy przeprowadzać kontrole toksykologiczne wód gruntowych, które mają stanowić zbiorniki wody pitnej. Należy w tym celu umieścić odpowiedni zapis w dyrektywie Rady 98/83 WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z uwzględnieniem tymczasowej orientacyjnej wartości 30 µg/l dla uranu, zalecanej w wytycznych WHO w sprawie jakości wody pitnej⁽⁴⁾.

3.8 Komitet zauważa, że wartości parametryczne trytu, opisane w załączniku I proponowanej dyrektywy, są sto razy niższe niż te zawarte w wytycznych w sprawie jakości wody

pitnej, wydanych przez Światową Organizację Zdrowia (Genewa, 3. edycja, 2008 r.). O wiele za niska wartość parametryczna dla trytu w chwili obecnej nie prowadzi do nieuzasadnionych ograniczeń i może być przydatna jako wskaźnik innych problemów, jednak należy ją ponownie rozważyć w kontekście przyszłych technologii.

3.9 EKES zauważa, że w załączniku II „Monitorowanie substancji promieniotwórczych” do wniosku dotyczącego dyrektywy, w uwadze 2, w celu ustalenia częstotliwości audytu monitorowania pochodzącej z sieci dystrybucyjnej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Komisja zezwala na możliwość wykorzystania liczby mieszkańców strefy zaopatrzenia zamiast objętości wody, nie uwzględniając jednak sytuacji, w których woda pochodząca z sieci dystrybucyjnej jest butelkowana i w tej postaci wprowadzana do obrotu.

Bruksela, 27 października 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Wytyczne WTO w sprawie jakości wody pitnej, czwarte wydanie z 2011 r., rozdział 12 – dane chemiczne.